

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

ВІД ТРАДИЦІЙ ДО НОВАЦІЙ

Матеріали з досвіду роботи Ізюмської районної ЦБС та ЦБС м. Ізюм

Харків – 2008

ББК 78.34
В 42

Від традицій до новацій: Матеріали з досвіду роботи Ізюмської районної ЦБС та ЦБС м. Ізюма / Упр. культури і туризму Харк. облдержадмін., Харк. обл. універс. наук. б-ка; Ред. - уклад. Л.М. Федотова. – Х.: ХОУНБ, 2008.

Інформаційний випуск “Від традицій до новацій” присвячений досвіду роботи Ізюмської міської та районної ЦБС. Поданий матеріал стане у нагоді бібліотекарям від центральної бібліотеки - до сільської.

Матеріал підготували:

Перевозник С.С. – зав. Бабенківською бібліотекою-філією Ізюмської районної ЦБС

Лисаченко В.М. – директор Ізюмської районної ЦБС

Корчинська В.Б. - провідний методист ЦБС м. Ізюма

Крамаренко О.М. - директор ЦБС м. Ізюма

Відповідальна за випуск: Н.І.Шостко

Редактор - укладач: Л.М. Федотова

Звернення до колег – сільських бібліотекарів
*(З досвіду роботи Бабенківської сільської бібліотеки-філії
Ізюмської районної ЦБС)*

I. Бібліотечна солідарність.

Падолист ... Вітер зриває останні золоті листочки і кружляє в сумному танці. Дні такі короткі. А ночі безкінечні. В природі панують жовто-коричневі кольори, притрушені сірим холодним дощем. І перші позики довгої холодної зими нагадують про себе...

В такі дні особливо людно в сільських бібліотеках. "Гаряча пора": почався навчальний рік, закінчились земельні роботи. Люди, зморені фізично, прагнуть до прекрасного! А де ж воно в селі? Звичайно в книгах, які нагадують про їхню молодість, саме вони розкажуть про життя, кохання, пригоди, "заморські" дива, допоможуть скоротити та прекрасити довгі вечори, згуртують сімейну родину біля цікавого оповідання чи казки...

І круяться на одній нозі, розриваючись на частинки завідуючі сільськими бібліотеками: Надії, Тетяни, Іринки, Світлани, Валентини, Наталії... (Про долю кожної можна писати роман). Болять у них голови з ранку до ночі: де взяти потрібну літературу, статтю, тематичну підбірку і кому в першу чергу дати книгу, газету (якої один примірник на всіх). Чим зацікавити цих дітей, яких залишилося так мало на селі, але вони допитливі, з широко розкритими очима, їм все так цікаво, і так багато незнайомого!

І збирають на вогник сільські бібліотеки односельчан цікавими літературними зустрічами. читаннями, вікторинами, конкурсно-розважальними програмами, бесідами, бібліотечними оглядами, інформаційними годинами, уроками народознавства, мужності, п'ятихвилинками етики, книжковими виставками, тематичними вечорами, рекламами книг, журналів, поетичними хвилинками - все це далеко не весь перелік форм масової роботи бібліотеки.

Так дай Вам Бог, шановні мої колеги, щоб у Вас вистачило сил на нелегкі трудові будні, щоб Ви завжди пам'ятали, що Ви не одні з купою проблем, а є у Вас бібліотечна родина, яка завжди допоможе знайти потрібний матеріал: для доповіді, реферату, заліку, по предмету ... Кращий помічник - інтернет, єдиний фонд при районній бібліотеці. Пам'ятайте, навкруги маса людей і дітей, які ждуть від Вас доброго слова та діла, посмішки, поради, які не дадуть зачерствіти Вашій душі ... Ну така вже в нас з Вами робота, що нічого додому не "принесеш", будьте ласкаві, не забувайте хоча б приносити додому посмішку та краплину гарного настрою, який не встигли роздати за день своїм читачам!

Така вже наша місія на цьому світі! Нас так мало, будьмо солідарними. Роботи в нас "не початий край". Не кожному дано вміння відіграти людські душі... А у нас це інколи виходить непогано. При допомозі літератури, періодики, інтернету, а особливо бібліотечного духу, ми ж не такі вже й безпомічні! Хоча, звичайно, катастрофічно недостає самого необхідного, але ми оптимісти і доживемо обов'язково до кращих часів. Коли "дарувати" людям добро, знання, хорошу книгу буде легко і радісно! І не опустяться руки у нас від усіх негараздів. Наші душі так загартувались вже в холодних приміщеннях бібліотек, в книжковому голоді, в

матеріальних злиднях. Заради світлого майбутнього нашої держави вистоїмо і обов'язково перемаємо, будемо жити і працювати для людей!

Будьмо разом!

II. Книга в житті мого села.

Книги, як зорі, перечитавши їх, в серцях залишаються промінці світла, які ведуть нас по життєвим дорогам.

Життя плине швидко, час летить, все міняється. Кому, як не нам, бібліотекарям треба завжди йти не лише в ногу з часом, але й на пів-кроку попереду. Щоб мати тісний зв'язок з читацькою аудиторією недостатньо видати й прийняти книгу. Треба згуртувати любителів книги і бути для них авторитетним керівником в читацькому світі.

Що до бібліотечної роботи, то такі форми роботи, як книжкові виставки, тематичні бесіди, бібліотечні уроки, години цікавинок, - були і завжди будуть актуальними, але це для окремих груп читачів. А щоб провести масовий захід більш масштабний, то тут потрібні всі знання бібліотечної справи: артистичність, уміння спілкуватися з людьми, мистецтво зробити цей захід цікавим, змістовним. А головне, щоб крім музики, танців, пісень - червоною ниткою крізь всі масові заходи проходила популяризація книги. Яке б свято ми не організовували - твори класичні, драматичні, поетичні, на першому плані.

Зупинимось на проведенні заходів більш конкретно - по-сезонно. Коли іде підготовка новорічних свят, це - казка, це зимовий букет частинок невмирущої нашої спадщини - перлин України. Це і Кайдаші, Солоха з Чортом та Вакулою, Оксаною, і Голохвастий з Пронею Прокопівною, це перекладені на сучасний лад відомі казки (Ріпка, Колобок), новорічний серпантин віршованих творів, літературних вікторин, конкурсів на літературну тематику, і Поле Чудес з літературними героями. А також традиційна гра в фанти: "Я читачем народився, всі вже книги прочитав, і герої всі набридли, крім Дюймовочки, Попелюшки і т.д." Крім того, ця гра нагадує про прочитані твори, про літературних героїв, а ще несе в собі педагогічний аспект для тієї категорії дітей, які знають відповідь, але не встигають, або соромляться відповісти. Маючи в руках фант ви надаєте можливість дитині висловити свою думку. Гра подобається дітям, вони з радістю приймають в ній участь протягом всього року, а ми лише змінюємо тематику питань вікторини.

Ось і весна – а це перші квіти, лірика, конкурсні програми на кращі твори провесну, квіти, почуття, конкурс на кращий малюнок. "Трамвай любові" стартує в день закоханих, приєднуючи цикл масових заходів присячений нашій прекрасній половині - жіноцтву. Неперевершений букет жіночих образів (від серйозних, які ввійшли в нашу історію, до гумористичних). Це традиційні шоу-програми "А ну дівчата", "А ну бабусі", "А ну внучата". І звичайно наголос на інтелектуальний розвиток нашого читача.

Не можна не виділити травневих свят. Зустрічі з ветеранами, вдовами; вогники; вечори пам'яті, уроки мужності. ("Тобі ветеране, пошану, твій вдячний народ віддає", "Нашу пам'ять обпалює вічний вогонь", "Лише б вам доля доброю

була... "). Почесно працювати з категорією читачів, які прожили велике довге життя, пережили страшну війну, понесли багато втрат, але їхні душі по-дитячому добрі та щирі. Любов до книги вони пронесли через всі негаразди. Книга в їхньому житті на першому місці. Вона завжди поруч. Але більшість таких читачів не виходять за поріг своєї оселі, тому я їх обслуговую книгою, періодикою вдома. Радість спілкування не можна порівняти ні з чим. Для цієї категорії читачів книга чи не остання радість, чи не єдині позитивні емоції. "Дорога до безсмертя" вона вимощена вічно живучими оповіданнями, повістями, романами, які читають з покоління в покоління, полум'яними рядками віршованих творів, це дійсно так. Життя така коротка мить, а вічні лише зорі і слова.

День захисту дітей. "Дамо цей світ дитині - хоч на день" - конкурсом малюнків на асфальті ми починаємо літо. В цей час проводяться такі масові заходи: "Вернісаж дитячої творчості", "Хай завжди буду я", "Які щасливі очі у казок". Наші діти! Як же їх хочеться захистити від усіх бід, всього непотрібу, який виливається на дитячі душі з телеекранів! А вони такі талановиті, неперевершені! В кожному селі є "самородки", тож збережімо їх, підємо їм на зустріч! Ми з вами у відповіді за майбутнє наших сіл. А майбутнє - це наші діти. Діти-сироти, діти з обездолених сімей є в кожному селі. Це окрема категорія читачів, у яких тендітні, мов перша весняна квітка, душі. Як правило, вони дуже талановиті. Поставте їхні формуляри окремо, зробіть великий наголос на індивідуальну роботу з такими читачами. Виконуйте якомога більше, без відмов, їхні запити на літературу. Допоможіть їм стати людиною з великої літери! І життя ваше, буде реалізоване. Навіть у Біблії написано "... і сказав Бог, якщо є в світі хоч б одна людина, заради якої є сенс жити - я збережу світ...". Тож давайте збережемо в кожному селі бібліотеки та книжкові фонди - єдиний промінець світла та знань, який так потрібний нашому майбутньому. Давайте повернемося до села обличчям. Тут наше коріння, тут наші перші кроки, слова, книжки ... Все до болю рідне і дороге. Ми всі родом із села! Це моє село, це наша бібліотека і я їх люблю, обожаю, возвеличую - а хіба може бути інакше!

Влітку на селі велику читацьку аудиторію зібрати важко. Але ж до дня Незалежності України ми проводимо цикл заходів під назвою "Любіть Україну і мову її солов'їну" (історико-пізнавальні читання "Свято вимріяне поколіннями", інформіна "Щасливо там живеться, де злагода ведеться" та ін.). Цікаві заходи для різних категорій читачів, як дорослих, так і дітей. Це наші традиції, наші обряди, наша пам'ять, наш патріотизм: любов до своєї родини, свого села, своєї маленької Батьківщини.

Осінній віночок масових заходів складається з першого дзвоника, екскурсій до бібліотеки - "Країни Читальні", цикла бібліотечних уроків "Твій друг і порадник книга", свята врожаю "Щоб жила моя земля", свята працівників сільського господарства "Рук хліборобських неспокій". Найбільш цікаві - це, звичайно, конкурсно - розважальні масові заходи, для проведення яких потрібні, по - перше гроші, по-друге - багато часу на підготовку, і звичайно бажання зробити для людей, ваших читачів, щось добре, красиве, неповторне.

Наприкінці року в кожній бібліотеці ідуть підсумки роботи проведеної за рік. Систематично проводимо анкетування серед читачів, де є питання: "Ваше побажання бібліотеці", "Книга, яка запам'яталась", "Бібліотека майбутнього" і т.д.

Для кожного бібліотекаря це підсумки проведеної роботи. Це контакт з читачами, ваш досвід. Для заохочування до читання традиційно проводяться різні номінації: "Супер - читач", "Наймолодший читач", "В країні казок", "Читаємо сім'єю" і т.д.

Ми бібліотекарі, несемо до кожного жителя нашої Батьківщини рідне українське слово. У нас є досконалі форми роботи для того, щоб професійно і грамотно жила і процвітала українська книга. Скільки ще не написано про історію маленьких та великих сел, про долю українських родин. Веселково - багатогранний наш літопис. По краплині, по переказах збираємо історію свого села, є задумка скласти це в єдину книгу, але це робота не одного року. Людині присуще прагнення до досконалості, тому я думаю, не треба опускати руки і бідкатись, треба прагнути кращого.

В роботі сільських бібліотек найкращий помічник, звичайно районна бібліотека, її комп'ютерний відділ, книжковий фонд, методичний відділ. Семінари, навчання, наради, зустрічі за круглим столом, методичні рекомендації - все це складові роботи сільської бібліотеки. Культура, толерантність поведінки українського громадянина - це питання, яке потребує багато уваги, часу, масових заходів від бібліотекаря. Але як би там не було - крізь віки, тисячоліття, через материки та океани була, є, і буде панувати її Величність Книга! Не так важливо де її читають - чи в маленькій сільській бібліотеці, чи в величезних читальних залах супер - бібліотек світу - вона необхідна кожній людині на нашій планеті. Це дар Божий, який ми повинні цінувати і робити якомога доступнішим для читання кожної пересічної людини.

Заключне слово від директора Ізюмської центральної районної бібліотеки.

Все, що сказала про свою роботу Перевозник Світлана, то лише професійна скромність. Неможливо описати ті почуття, які вкладає в своє бібліотечне відношення до односельців наша колега з с. Бабенково. Це - робота на високому рівні, сукупність педагогіки, психології, філософії, робота людини рідкісної відповідальності і творчого професіонального потенціалу, а головне любові до людей свого села, своєї землі, кожної дитини. Вона не мисле себе без книги, сцени, спілкування. Дорога до її бібліотеки - то дорога в царство, де завжди людно і сучасно. Для неї не існує графік роботи, він - цілодобовий. Ідуть до неї люди, як до своєї порадиці, помічниці, доброго слухача.

А вона, у відповідь, завжди допомагає вирішувати проблеми ветеранів, людей похилого віку, самотніх матерів, багатодітних сімей і т.д. Її завжди бачать по вулицях села, бо люди чекають на потрібну книгу, газету, журнал. Задовільнити потреби читачів на фоні книжкової бідності - нелегко. Але Світлана Сергіївна професійно підходить до цієї справи, вона часто користується системою книгообміну при ЦРБ, завжди навчається, удосконалюється, не соромиться питати, хоч стажу роботи вже 25 років, має великий бібліотечний досвід, яким охоче ділиться з іншими. А ще вона пише вірші.

З великою радістю бабенківці беруть участь в заходах, які організовує їх бібліотекар. Проходять вони масово, святково, наповнені духовним багатством.

Буваючи на таких заходах, я з гордістю відмічаю, що сила душі і слово бібліотекаря неперевершені і цілющі.

Останній гідний приклад - це свято села, яке організувала та провела Перевозник С. С. Повести за собою всіх присутніх, всіх дітей, молодь, додати їм святкового настрою це не легко і не кожному вдається, лише талановитим людям, таким, як Світлана. Читайте про це статтю "Своє життя людиною пройти".

"Своє життя людиною пройти"

В.Лисаченко

Шлях найскладніший
І найтяжча праця –
Своє життя людиною пройти:
Честь, гідність, совість
Полум'ям гарячим
Через роки у серці пронести.

Але не лише пронесли через роки оті честь, совість, а й не зачерствіли душевно люди прекрасного села Бабенково, маленької частини великої Ізюмщини та Слобожанщини, тому що зуміли провести таке свято - свято Села! Це ніби була урочиста передача старшого покоління в спадок дітям, внукам, всіх надбань душі і рук, своєї мудрості, своєї надії. І це вдалося, повірте, зворушливо, щиро.

В цьому диві була своя істина, неповторна в чомусь і приваблива. Голова сільської ради Жерновий Володимир Миколайович, уже маючи чудовий досвід проведення свята села на прикладі с. Бригадирово, звернувся до своїх односельців, бо це не лише село ввіреної йому сільської ради, а й його рідна колиска, де разом зі своєю милою та душевно щедрою дружиною пані Ніною, шанували своїх земляків.

Я була часто на днях села, але ось такої масовості, такої щирості і любові досить на найбільші села, а в Бабенково чисельність населення одне з невеликих. Мене приємно здивувала кількість діток, молоді, які разом зі своїми сім'ями, друзями прийшли в сільський клуб, на сцену, аби теж показати свою причетність до Бабенківської сільської родини. Традиційно людей вітали гості: перший заступник голови районної ради Мірошніченко Л.В., начальник управління соц. захисту Тюльпа О.С., начальник районного відділу культури Малютіна К.В. З задоволенням привітала присутніх і я, а книги, які були даровані в сільську бібліотеку, добавлять мудрості і знань цим чудовим людям. У кожен дім постукало свято і собою затулило бодай на цей день всі проблеми та негаразди, бо яким буде завтра, нелегко вгадати, і світяться подивом очі дитячі ... Подиву було досталь у всіх. Не могло бути інакше, раз готувала і вела це свято завідувача сільською бібліотекою Перевозник Світлана Сергіївна, одна з кращих в районі сільських бібліотекарів. Вона здібна і на творче мислення, і на красиву душевну промову, і на професійний підхід, одним словом, має той заряд позитивності, вірності, який завжди приваблює глядачів. І горять навзаєм довірою та вдячністю очі людей села, тихе сподівання на обличчях, робить їх ще ріднішими. Вагомий внесок в підготовку і проведення свята зробили зав. клубом Прокопенко Ю.А. зі своєю дружиною Наталією. Програма була наповнена різнобарвними моментами. Творчо були представлені образи цариці Катерини і козака Бабенко, саме з ними пов'язана історія народження села. Тут були присутні і герої Нечуй-Левицького: баба Палажка і баба Параска. А ось з'явилася і стара Кайдашиха зі своїми невістками Мотрею та Меланкою, і все в тему, все з народного сільського життя та побуту.

Без фальшивої патетики, а по бабенківськи ніжно, елегантно і по-народному просто, як до найближчих людей, до рідної землі знову звертається голова сільради

Жерновий В.Н. та ведучі свята. Про всіх сказали теплі слова, кожному на згадку щось подарували. Іменинників на святі було багато: це народжені в цей рік діти, одружені молодята, подружжя з золотим весіллям, багатодітні матері, ветерани праці та війни, просто активні люди села. І до кожного з них було звернено своє неповторне слово. Відчувалося, що таким основним духовним джерелом є Любов (у широкому значенні цього слова) до рідної землі, рідного села, до родини, до коханої дружини, дітей, друзів, до земляків, до природи, світу мистецтва, до справедливості. Іншими словами, на підтримку цим почуттям краще, як поетично, не скажеш: "село моє рідне, мені в світі нічого не треба, тільки б голос твій чути і ніжність твою зберегти ..."

А ось поруч з бібліотекою оформлена унікальна в районі українська світлиця. І коли заходиш в неї, то таке відчуття, ніби господар тільки-но вийшов, щоб попорати своє господарство, а в світлиці на них чекають: рушники, серветки, справжня прялка, глечики, праски, лампадки (предмети старовини, побуту), а дивом було ліжко з справжніми українськими народними речами: подушки, ковдра з прошвою. Дехто спокушувався ознайомитися з багатством ліжка особисто. Увібравши в себе минуле, мовчать всі ці людські витвори, та саме мовчання говорить багато. Стоїш серед світлиці і невільно поринаєш в минуле, в його чистоту та чистоту самих людей. Вони обов'язково збережуть для майбутнього цей дивосвіт. Авторами цієї диво-світлиці є Омельчукова Л.В., Перевозник С.С., Жернова О.Ф., Нікритіна Л.А. та ін., їм заслужено вручено подяки сільського голови.

Прозвучали слова великої подяки людям, без яких цей день не був би таким розкішним, яскравим, добротним. Це, звичайно, меценати свята: Заїка В.В., Новицький В.А., як завжди, Ісламов В.А. Ковальський А.А., Панасенко Л.Д. і сільські підприємці: Глуходід С.М., Живолуп С.О., Жернова Н.Г.

З особливою ніжністю хочеться назвати діток, які зайнявши своє місце на сцені, так щиро, по-дитячому вітали односельців: Живолуп Даша, Пянтакови Марина і Діма, Глуходід Настя і Наташа, вони співали народні пісні. А з яким задоволенням і захопленням, разом з дорослими, вели це свято Прокопенко Яна та Харківський Саша.

Свято було в розпалі. Дивилась я на цих милих людей в залі, слухала їх розмови, пісні і думала: не прості життєві ситуації загартували їх волю, зробили сильнішими характери, навчили мудрості, але залишили недоторканими їх неповторну чарівність і тепло їх образу.

Як на мене, це один із кращих зразків життя сучасного українського села. І хоч крають людську душу тяжкі роздуми, але ось в такі солодкі години свята - перемагають почуття жити і любити. Тож хай для села Бабенково, як і для всієї нашої держави, прийдуть очікувані часи добра, справедливості, розквіту.

Щастя Вам, добрі люди, та Божого Благословіння!

Повернення до духовних джерел (З досвіду роботи бібліотеки-філії №2 ЦБС м. Ізюма)

На сучасному етапі розвитку суспільства, стає вочевидь, що рішення багатьох проблем життя української держави залежить від рівня сформованості громадянської позиції, потреби у духовно-моральному удосконаленні, поваги до історико-культурної спадщини своєї Батьківщини.

У процесі духовного виховання велика роль належить бібліотекам. Саме через друковане слово здійснюється виховання, бо книга розкриває перед читачем багатство української історії, самобутність і унікальність вітчизняної культури і літератури, показує неповторність і красу рідної природи, побуту, обрядів, звичаїв, тобто всього, із чого складається духовна основа особистості, її патріотичний настрій.

Ізюмська бібліотека-філія №2 розташована в районі Піски. Місто розташування дуже своєрідне - домінує особисте домоволодіння, що безперечно, відбивається на інтересах читачів. Бібліотека розташована в окремому приміщенні, займає площу - 122 кв², тут розміщені абонемент, читальний зал, невеличке книгосховище.

В зоні обслуговування бібліотеки знаходяться пивоваренний завод, водоканал, інкубаторна станція, середня школа №2, та середня школа №6, дитячий садок.

В бібліотеці працюють 2 бібліотекарі - завідувачка Еварницька Тетяна Федорівна та бібліотекар Слепушкіна Олена Михайлівна - які мають вищу бібліотечну освіту, стаж роботи понад двадцять років. Щодо професійних якостей працівників, то можна відзначити, що це люди, які цінують і люблять свою роботу. Творчий підхід до роботи, ініціативність, використання та пошук нових форм роботи, небайдужість, увага до читачів, намагання принести їм більшу користь - ось стиль роботи маленького, дружного колективу. Тож і віддача від читачів - вдячність та повага.

Фонд бібліотеки складає 26056 примірників, кількість читачів, яку обслуговує бібліотека - 2015, книговидач - 42600 примірників за рік.

Профілюючими напрямками в роботі бібліотеки є народознавство та краєзнавство. Своєю місію працівники бібліотеки бачать в тому, щоб вивчаючи інтереси читачів, прививати їм любов до рідного краю, прищеплювати інтерес до вивчення культурної спадщини свого народу, його духовних оберегів.

В бібліотеці оформлений краєзнавчий куточок "Мій край - моя історія жива", в якому акумулюються краєзнавчі матеріали, книги по історії краю, матеріали з періодики, фотографії, документи тощо. Тут же збирається матеріал про народні традиції, обряди, ремесла Слобожанщини.

Саме цій темі були присвячені книжкові виставки "Українська пісня - зліт душі людської", "Українському роду нема переводу", "О, моя сердешна Україно", "Любіть Україну", "Ми - діти твої, Україно!", "Рідна мова - життя духовного основа", "З Україною в серці", "Моя країна - Україна", "Рідна мова - життя духовного основа", "Дорога до храму" та інші. Книжкові виставки завжди цікаві, яскраві, оформлені зі смаком, їх тематика постійно поновлюється.

Особливий і дуже цікавий напрямок в роботі бібліотеки пов'язаний з

народознавством, в першу чергу Слобожанської України. В бібліотеці оформлений народознавчий куточок - слобожанська хата, до якої працівники приклали багато зусиль і фантазії. Мета - ознайомлення з побутом, традиціями українців, пробудження почуття національної самосвідомості. Тож напрямок роботи як, ми говоримо маленького музею, - народознавство.

Тут зібрані і експонуються предмети побуту українців – прялка, і знаряддя для посуду, скриньки, колиска для дитини. Особливу зацікавленість відвідувачів викликають вишиті сорочки, рушники. Витвори цього виду народного мистецтва давні - є вишита сорочка якій виповнилось сто років. Кожен із експонатів має свою історію, цінність, несе дух часу. Безперечно, що таке наочне вивчення традицій народу, коли розповідь супроводжується демонстрацією експонатів, запам'ятовується надовго. Особливо це стосується молоді, юнацтва.

На базі бібліотеки-філії №2 пройшов семінар для працівників ЦБС "Популяризація історико-культурних традицій та традицій сімейного читання в бібліотеках ". На семінар були запрошені начальник управління культури та начальник управління у справах сім'ї та молоді міськвиконкому.

Обговорювалися питання:

- Бібліотека як центр зберігання народної культури. Краєзнавча робота, бібліотек як основа відродження народного мистецтва.

- Народні традиції в культурі матеріальній і духовній.

- Як здійснити перехід до відродження національної культури через сімейне читання.

В ході підготовки до семінару в бібліотеках системи було проведене анкетування серед читачів по проблемі читання. Проведено аналіз анкет; виявлені проблеми по визначеній темі, зроблені висновки і намічені шляхи їх подолання. На семінарі по проблемі дитячого читання виступила Сучкова Л.І. - бібліотекар ЦДБ, яка напередодні була на обласних курсах підвищення кваліфікації.

У своєму виступі начальник управління у справах сім'ї та молоді Кроль Г.І. підкреслила важливість сімейного виховання, і необхідність культивування кращих сімейних традицій, які склалися віками в сімейній культурі українців, в сучасній молодій українській сім'ї. А це і традиції виховання дітей, і традиції спілкування між подружжям, відношення до старших членів сім'ї - шановливе та уважне. Тож обраний напрямок в роботі бібліотеки є актуальним, корисним і важливим.

Відбувся обмін досвідом, на якому працівники бібліотек системи поділилися своїми знахідками, ідеями, проведеними заходами по визначеній проблемі. Завідуюча бібліотекою-філією №2 розповіла про форми роботи, які бібліотека використовує у роботі з читачами по популяризації народних традицій та звичаїв, української культури. Працівники бібліотеки - філії №2 провели народознавчий екскурс в приміщенні світлиці для працівників ЦБС.

Зацікавив присутніх виступ читачки Скрипник А.М. про збереження народних традицій у своїй сім'ї. Свій виступ Анастасія Митрофанівна супроводжувала показом фотографій, фамільних речей - вишитих сорочок, рушників. Вона і сама гарна вишивальниця. Тож розповідь її була докладною і цікавою.

Важливим у роботі бібліотеки є вивчення сучасної української національної культури через звичаї і обряди нашого краю.

Цією темою працівники бібліотеки намагаються зацікавити як можна ширшу аудиторію. Тож на допомогу прийшло місцеве телебачення

Неодноразово працівники бібліотеки виступали на місцевому телебаченні СІАТ в програмі "Планета книг", яку запроваджує центральна міська бібліотека на місцевому телеканалі СІАТ. Саме в українській світлиці пройшли випуски програми "Як на тім рушникові", присвячений народній вишивці, її образи, символи та значення, "Хата моя, біла хата" про українську хату, її оздоблення, обряди, присвячені хаті, "Народні вірування українців" - українські народні свята.

Але зрозуміло, що народознавчий та краєзнавчий напрямок роботи бібліотеки не обмежується тільки народознавчими годинами на каналі СІАТ.

Частими відвідувачами світлиці є школярі, для яких працівники бібліотеки провели пізнавальні години народознавства "Калина - вічний символ України", "Наші обереги", "Рушник на столі- добробут в домі." Щоб зацікавити читачів проблемами народознавства бібліотекарі використовують нові форми популяризації літератури з народознавства. Ефективними формами роботи є: уроки з народознавства, історичний екскурс, історична подорож.

Календарні свята, обряди українського народу, відображають нашу національну свідомість, національний характер, культурно-історичну спадщину. Читачі разом з бібліотекарем гортають сторінки народного календаря. Цікаво в бібліотеці пройшов цикл до християнських свят, які тісно переплітаються з народними віруваннями українців.

На українські колядки "Ой, радуйся земле ..." працівники бібліотеки запросили фольклорний ансамбль "Ізюмчанка" і окрім цікавої розповіді про Різдвяні свята українців, присутні з задоволенням співали колядки разом з народними виконавцями.

На "Різдвяний вертеп" бібліотека запросила учнів школи. На цій зустрічі були розіграні біблійні сюжети народження Христа. Діти співали колядки. Цей захід був підготовлений і проведений разом зі школою.

Урок народознавства "Українська писанка" ознайомив дітей зі святом Пасхи. Як святкують її на Україні, традиції розпису пасхальних яєць, їх символи. Щоб посправжньому пізнавати свій народ, необхідно вивчати не тільки мову, історію, мистецтво, створене професійними митцями, а і ту, що впродовж віків творилася і плекалася саме народом, передавалася із покоління в покоління. Розповідь супроводжувалася показом крашанок, дряпанок, писанок. Особливо присутніх зацікавила символіка писанок, дряпанок.

"Нема перекладу добрим звичаям українського народу"- під такою назвою пройшли заходи, присвячені народознавству в бібліотеці.

Про українську родину, родинні звичаї і традиції йшлося на сімейному святі "Українська родина". Програма заходу була цікавою та різноманітною. Від учасників змагання потребувалось знання сімейних звичаїв українців, свій родовід, змагалися пари у виконанні українських пісень, у силі та спритності. Тобто цим заходом бібліотекарі і учасники доводили, що джерела українських традицій невичерпні і наскільки важливо зберегти їх в наш бурхливий і важкий час. Бо окрім всього, українська сім'я це і культура сімейних стосунків, шанобливість та повага в них.

Українська жінка, її одяг, місце в сім'ї, жіночий етикет про все це йшлося в етнографічно-історичному екскурсі "Українкою я народилася", яке проводилося в українській світлиці. Гості світлиці у віртуальній мандрівці дізналися про положення в сім'ї української жінки, як змінювалася її роль і місце в сім'ї і взагалі у суспільстві. Присутнім цікаво було дізнатися, що на Україні у старі часи існували жіночі свята, на яких дівчата, жінки гадали, ворожили на долю. Умовляли її бути до дівчини прихильною. Український одяг, жіночі прикраси - це невичерпна тема для будь-якої жінки. Тож демонстрація українського жіночого одягу, яка супроводжувалася розповіддю про деталі українського жіночого костюму, про те як виготовлявся жіночий одяг, які обереги на ньому вишивалися, які прикраси також слугували оберегами, який одяг надівався у різних життєвих ситуаціях, була сприйнята присутніми з цікавістю. Тож народний жіночий одяг підкреслював природну красу української жінки, її характер і самобутність - зробили висновок присутні.

Збігалася по тематиці з жіночою темою і година народознавства "Український віночок". Про український віночок, магію і значення квітів, квіткові символи цікаво було дізнатися юним читачам, особливо дівчатам.

Україна завжди славилася смачними, корисними стравами. Тож і турнір знавців української кухні "Наша українська кухня" зацікавив як учасників так і глядачів. Учасники готували смачні страви, прикрашали їх. А глядачі і вболівальники мали змогу дізнатися багато цікавої інформації про традиції нашої кухні, її корисність. Жюрі оцінювало не тільки смак страв, їх традиційність, а і виступи учасників турніра. Захід проводився разом зі школою №2.

Тісно перетинається робота по народознавству з краєзнавчим напрямком. Нам всім відомо, що патріотизм починається з любові до своєї оселі, рідної мови, пісні, що співала мати.

Район розташування бібліотеки відомий ізюмчанам, як гончарський, Гончарівка. Здавна мешканці цього району заробляли на життя виготовленням гончарських виробів. "Грудка глини, вода, декілька скупих звичних рухів рук, багато-багато вогню і виникає диво ... ": так розпочинається народознавча година "Гончарство на Ізюмщині".

Українська культура - також є одним із важливих напрямків в роботі бібліотеки, тим більше, що культура базується на народних традиціях, яскравим виразником яких є Тарас Григорович Шевченко. Тарасу Шевченко, його життю був присвячений літературно-музичний вечір "На перехресті музи і долі". (Додаток N 1).

В бібліотеці оформлений краєзнавчий куточок "Мій край – моя історія жива" створений фонд краєзнавчих матеріалів, до якого увійшли книги, тематичні папки "Славетні Ізюмчани", "Історія рідного міста", "Уславлені ратним подвигом" та ін. ведеться краєзнавча картотека статей.

Бібліотека N 2, як і всі бібліотеки системи, активізувала свою краєзнавчу роботу до 325-річчя з дня заснування міста Ізюм, спрямовану на вихованні любові до малої Батьківщини, її минулому та майбутньому. До цієї події бібліотекою були проведені цикли краєзнавчих лекцій, до якого увійшли лекції "Історія старого міста", "Дорога до храму", "Літературна Ізюмщина", "Історія вулиць", "Сергій Васильківський - співець краси козацької". По закінченні лекцій проводиться

вікторина "Люби і знай свій рідний край".

В своїй роботі бібліотека активно співпрацює з вчителями шкіл, краєзнавчим музеєм, БК "Сучасник", фольклорним ансамблем "Ізюмчаночка", літературним об'єднанням "Крем'янець". Вони беруть участь у заходах, які проводить бібліотека для своїх читачів з питань краєзнавства та народознавства. "Мій край замріяний і рідний"- так називалась творча зустріч з місцевими поетами, членами літературного об'єднання "Крем'янець".

Основною місією своєї роботи бібліотекарі вважають виховання у читачів, особливо молоді, юнацтва, шанобливого ставлення до народних звичаїв, традицій, національних і духовних цінностей українського народу, любові до краю, де народився. Бо без пам'яті, збереження народної моральності, духовних цінностей, традицій і звичаїв народу не існує держави.

На перехресті музи і долі

Літературний вечір

Зала прикрашена. Книжкова виставка "На перехресті музи і долі " присвячена життю і творчості Т.Г. Шевченко. Доповнює виставку стіл, на якому розміщені ксерокопії рукописів Шевченка Т.Г., чорнильниця, перо, підсвічник зі свічкою, ксерокопії малюнків, розкритий Кобзар. Листи паперу. Все це надає ефект присутності автора.

На фоні музики вечір розпочинається.

1 вед.:

Не журюся, а не спиться
часом до півночі,
усе світять ті блискучі,
Твої чорні очі.

Тисячі сторінок написано, сотні архивів вивчено, щоб відтворити образи тих, кого кохав Пушкін ... На "любовному небосхилі" Гете не залишилося жодного нерозкритого сузір'я - все знайдено, названо, видруковано. Чим зумовлений цей вражаючий постійний інтерес до інтимного життя видатних людей? Хіба кохання не випадковість? І хіба не мають рації люди, які кажуть: "Яке кому діло до мого кохання?".

2 вед: Ні, ці люди не мають рації. У тому, кого і як кохає велика людина, та й звичайна теж, розкривається історія цілого покоління, атмосфера часу. Окрім того, у митців є один з ключів до розкриття таємниці їхньої творчості і життєвих ідеалів.

Звучить пісня " Чорнії брови, карії очі"

1 вед: Ми погрішили б проти істини, якби сказали, що Шевченко не зазнав радощів кохання. Кохав він, кохали й його. Все це було.

2 вед.: Першим сильним почуттям Тараса було його дитяче кохання до сусідської дівчини Оксани Коваленко.

Виходить Оксана:(молода дівчина в українському костюмі.):

"Ми вкупочці колись росли,
Маленькими собі любились.
А матері на нас дивились
Та говорили, що колись
одружимо їх. Не вгадали.
Старі зарані повмирили,
А ми малими розійшлись,
Та вже не сходились ніколи.

Нам не судилося бути разом, але наші дитячі почуття перетворилися у полум'я, яке не покидало його серця до останніх років життя. Я стала

шевченківською Біатріче. Це про мене "Катерина", "Наймичка", "Слепая", "Капітанша". У 1841 р. Тарас присвятив мені поему "Мар'яна - черниця" з присвятою "на пам'ять того, що давно минуло".

Як склалася моя доля? Я вийшла заміж, та мала двох дочок. Але завжди в моїй душі залишилися слова мого коханого: "Я тебе не віддам нікому". Не забулось.

2 вед.(продовжує) Ці дитячі почуття перетворились у щире полум'я, яке не покидало його серце до останніх років життя, і тип Оксани став для Тараса Григоровича тим типом жінок, які йому подобалися.

Оксані, як нікому він присвятив багато своїх творів:

... Чи жива ота Оксаночка ? - питаю
у брата тихо я - "яка?"
Ота маленька кучерява,
що з нами гралася колись ...
... Доле моя! серце моє!
Оксана! Оксана!
Де ти ділася-поділася?

1 вед.: Далекі дослідники пов'язують долю першої коханої дівчини з трагічною долею дівчат, які щиро і відверто віддавали своє серце з надією на порядність і щирість військових, бо через Україну проходило багато шляхів з Росії на південь, до країн заходу. І браві солдатики, чимчикуючи на війну, шукали собі відраду в коханні гарненьких українських дівчат. І Шевченко, присвячуючи Оксані свої твори, подав узагальнений образ скривдженої жінки, бо це була для України соціальна трагедія. Шевченко один із перших надав цій проблемі соціального звучання.

Звучить уривок з "Катерини" "Кохайтеся чорнобриві та не з москалями"

Звучить пісня "Цвіте терен"

2 вед: Були далі юнацькі захоплення молодого поета, але він не мав ще наміру одружитися. У поета з'являється характерне для нього і вже незмінне упродовж всього життя бажання мати свою родину, свій дім, дружину, тихий і надійний затишок. Це бажання невдовзі переростає в гостру душевну потребу.

Якось у Києві Тарас Григорович захопився однією відомою красунею. Це була Ганна Закревська, яка дурила голови всім, хто потрапляв у її зачароване коло. Захоплення було сильним.

Із листа Закревської. Виходить Ганна і зачитує листа:

"Перед моїм портретом зупиняються і довго стоять люди, навіть ті, які ні чого не знають про історію кохання Шевченка, бо мої очі невідступно переслідують їх. Мої очі тільки на перший погляд здаються чорними, але, якщо придивитися, ви побачите, як старанно Шевченко витримав у них справжній їхній колір, сяючу навколо великих зіниць глибоку синяву, тому, що очі мої були синіми. Хоч синіх

очей поет майже ніколи й ніде не оспівував, бо улюбленими очима його поем були очі карі."

1 вед.: Але одного разу Шевченко пішов до Закревської з якимось тремтінням, проте яка ж його чекала несподіванка. Він застав красуню, яка сиділа у вітальні на канапі у товаристві трьох залицяльників, кожному по-своєму дурячі голову.

Шевченко пішов з твердим наміром: ніколи більше до неї не повертатися і дотримав слова. А з приводу захоплення тією красунею він написав такі рядки:

Не журюся, а не спитьсья
часом до півночі,
усе світять ті блискучі
твої чорні очі.
Мов говорять тихесенько:
"Хоч, небоже раю,
Він у мене тут у серці
А серця немає."

2 вед: Шевченко не любив друкувати на віршах посвят жінкам. Лише на засланні він стає відвертішим у віршах, пише про своє кохання, про те, що снилось-говорилось...

І вірш всупереч звичайній стриманості поета, адресований конкретній особі, схованій за літерами Г.З. - отож Ганні Закревській.

Як би зустрілися ми знову
чи ти злякалася б чи ні?
Якеє тихеє ти слово
тоді б промовила мені?
Ніякого. І не пізнала б.
А може б, потім нагадала,
Сказавши: "Снилося дурній"
А я зрадів би, моє диво!
Моя ти доле чернобрива!

Звучить пісня" Пропала надія, забилося серце" автор невідомий

1 вед.: Була в житті Шевченка жінка, яка стала його вірним другом, великим шанувальником його таланту. Варвара Миколаївна Репніна. Коли вони познайомилися - їй було 35 років, йому 29. Для Шевченко вона завжди була другом, він же для неї - любов'ю. Це легко вичитується з листів Варвари Миколаївни.

Виходить Репніна:

"Шевченко здався мені простим і невибагливим. Він одразу став у нас своєю людиною ... І що раз більше виявлявся мій потяг до нього: він відповідав мені деколи теплим почуттям, але пристрасним - ніколи. Я ж дуже прив'язана до нього й не перечу, що коли б я побачила з його боку кохання, я, може, відповіла б йому пристрасстю."

Звучить романс "Скажи нащо тебе я полюбила" автор невідомий

2 вед.: Зустрілися вони знову аж у 1858 році в Москві. Але не бачилися майже півтора десятка років, змінилися обоє, йшли різними шляхами під знаком долі ...

Репніна : Побачивши його великим, я хотіла, щоб великим він був завжди, хотіла бачити його незмінно святим і променястим, щоб він поширював істину силою свого незрівняного таланту. Я бажала, щоб все це робилося через мене.

Вернути б час, і я - Варвара,
сумна, задумана княжна,
я б утекла з Яготина
Аж за У країну.

Страшні роки заслання, розлуки ... Я його чекала. А він писав мені листи, сухі і прохолодні. І ось нарешті його звільнили. І 17 березня 1858 р. ввечері, через 14 років, Шевченко прийшов у мій московський дім. І я ... його не впізнала. А потім я розгубилася ... Він прочитав мій переляк і пішов Пішов назавжди.

Тарасе Григоровичу! Стривайте Поверніться Я так чекала ... Однієї долі нам не судилося ...

Звучить романс "Не питай, чого в мене заплакані очі" автор невідомий

1 вед.: Взимку 1854-1855р. Шевченку знову блиснуло кохання і обірвалося. В Новопетровську фортецю прийшов новий комендант Усков з дружиною та дітьми. Перше, що зігріло душу Шевченка, були діти. Поет щиро полюбив їх. А захоплення дітьми перейшло у схиляння перед матір'ю.

Агата Ускова здавалася йому вищою досконалістю. Вони подружилися. Часто прогулювалися разом, гуляли в саду, у них виявилися спільні інтереси - любили квіти, пісні...

Але хтось пустив брудну плітку. І комендантша все частіше сиділа дома. Повітряний замок, побудований поетом, розвалився.

2 вед. Звільнення із заслання знову пробуджує в Шевченка прагнення мати сім'ю. Він постарів, хворий, змучений цингою, лисий. Вигляд аж ніяк не парубоцький: кожух, чоботи, сорочка. А проте застрявши по дорозі до Петербурга в Нижньому Новгороді на п'ять місяців, він закохується в молоденьку актрису Катерину Піунову і освідчується їй в коханні, незважаючи на 28 років різниці між ними.

1 вед.: Шевченку не відмовили прямо, але його більше не запрошували в дім, і сама дівчина уникала його. І поет починає прозрівати. Від'їжджає до Петербурга. Наступної весни йому приходиться відмова.

Те неприємство величчї нашого поета з'ясовується у спогадах цієї ж артистки пізніше, уже по смерті Тараса Григоровича, коли про нього заговорила вся преса: "Тоді, 15-річна дівчина, я, звичайно, не могла оцінити цю велику людину, але все життя гордилася і горжусь тим, що привернула до себе його увагу".

Звучить романс на сл. С. Руданського "Ти не моя, дівчина молодая"

2 вед.: Шевченко знову почував себе самотнім. Він прагне родинного спокою, мріє одружитися.

Якби з ким сісти хліба з'їсти,
Промовить слово, то воно б,
Хоч і як - небудь на сім світі,
А все б таки якось жилось.
Та ба! Нема з ким.
Світ широкий, людей чимало на землі,
А доведеться самотнім
В холодній хаті кривобокій
Або під тинном простягтись.

1 вед.: Сум і відчай минають. З'являється надія одружитися зі своєю, з кріпачкою. Він зустрічає в домі поміщиць Карташевських дівчуну Лікеру Полусманову - і знову довірливо закохується. Про останню любов Тараса Шевченко, сумну як останній захід сонця, і без сумніву скоротивши останні дні його життя, написано і сказано немало.

Виходить Лікеря :

"Друзі та знайомі поета відмовляли його від одруження зі мною. Бо я була на їх погляд не рівня цій великій людині. А відкіля взятися тому вихованню простої дівчини з села? Та й молода тоді я була, нерозумна, хіба могла оцінити по - справжньому, що за людина хотіла бути поруч зі мною. Розуміння цього прийшло занадто пізно... Але ж через багато років я приїхала з Петербурга до Канева і до кінця життя доглядала могилу Тараса Григоровича.

Звучить романс на сл. І.Франка "Ой, ти, дівчино, з горіха зерня"

1 вед.: Одному Богу відомі причини розриву. Крах надій обернувся для Шевченко зривом. Всі болячки та слабості як з цепу зірвалися. Жити зосталось якихось п'ять місяців ...

Минули літа молодії,
холодним вітром од надії
уже повіяло. Зима!
Сиди один в холодній хаті,
нема з ким тихо розмовляти,
ані порадитись. Нема,
анікогісінько нема.

2 вед.: Кажуть, що Лікерія взнавши про смерть Шевченко кинулась у холодну Неву. її спасли, але вона довго пролежала у лихоманці.

Не судіть, та не судимі будете! Пізніше про заходи у справах одруження та про своє знайомство і зустріч з Шевченко з'явилися спогади самої Лікері, якій вже

було 70 років. Розповідала вона про нього з великим жалем і побожністю.

1 вед.: І хочеться думати, що серце Тараса не помилилося, і тільки час розлучив їх, не дав зустрітися, коли вони зрозуміли один одного і були щасливі.

Одна істина безперечна - істина кохання.

Звучить пісня "Берег любові"